

# מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House  
96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv  
(formerly Derech Petach Tikva)  
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166  
www.ifat.com

בית יפעת  
דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב  
(לשעבר דרך פ"ת)  
טל 03-5635050, פקס 03-5617166  
www.ifat.com

קישור לקובץ : [לחץ כאן](#)

זיהוי: 4175452

תוכנית: יוצאים להפסקה

תאריך: 10/02/2012

שעה: 15: 19: 20

רשת: גלי צה"ל

## שמעון פרנס מראיין את נאווה סמל

שמעון פרנס: ציפור קטנה בלב, ועל קו הטלפון נאווה סמל. אחר הצהריים של יום שישי נעימים לך.

נאווה סמל: גם לך, שמעון פרנס.

שמעון פרנס: קודם כל ברכות ספר חדש שראה אור בסוף חודש ינואר, ממש לפני כמה שבוע, שבועיים? "ראש עקום" שמו, וזהו ספרך השבעה-עשר. ברכותי.

נאווה סמל: תודה רבה.

שמעון פרנס: הרך הנולד.

נאווה סמל: הראש העקום זה אני.

שמעון פרנס: מיד נעמוד על הראש העקום הזה. אז אולי ספרי לנו קצת בפתחה, על אודות ספרך החדש. במה הוא עוסק, מה תוכנו, מיהם גיבוריו?

נאווה סמל: הספר לוקח אותנו ל- 1943 לאיטליה. מחוז פיימונטה היפהפה נמצא תחת כיבוש נאצי. הספר מספר סיפור של הצלת יהודי בכפר קטן בפיימונטה, כשכל המצילים עושים הכל כדי להציל את האיש הזה, אבל משלמים מחיר מאוד יקר. יש שם גם סיפור אהבה גדול בין מדלנה, גיבורת הספר, לבין האהוב שלה סלומונה לוי, היהודי שאותו היא מחביאה. וישנו הילד הקטן תומסו שמגלה שקורה משהו בבית ומתחיל לפטפט. בלית ברירה, הם קוראים לו "ראש עקום", כדי שאיש לא יאמין לו, כי אחרת הגסטפו יגיעו לבית.

# מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House  
96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv  
(formerly Derech Petach Tikva)  
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166  
www.ifat.com

בית יפעת  
דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב  
(לשעבר דרך פ"ת)  
טל 03-5635050, פקס 03-5617166  
www.ifat.com

סלומונה לוי המוחבא, מגלה את יהדותו במסתור, ומחבר יצירה מוסיקלית. הוא שומע צלילים בראשו, וכותב אותם מתוך הראש, כמו בטהובן החירש. זהו פחות או יותר נוף הספר. אבל יש גם סיפור מסגרת שמתרחש ב-1990 כשחולה בתרדמת שוכב בבית חולים איכילוב, ואחות הלילה שאמורה להשגיח עליו, מקבלת את כתב היד הזה שמספר על איטליה, מאלמוני. האלמוני אומר לה: "תקראי לחולה את הסיפור הזה והוא יקום בבוקר". כל הלילה האחות קוראת את הסיפור, ואנחנו בעצם קוראים ביחד איתה את כתב היד שלפניה.

שמעון פרנס: כמה זמן ארכה כתיבת הספר הזה?

נאוה סמל: שש שנים.

שמעון פרנס: שש שנים???

נאוה סמל: כן. מתוכן שנתיים הפסקה.

שמעון פרנס: ולמה?

נאוה סמל: הוא כל כך העיק עלי.

שמעון פרנס: הספר העיק?

נאוה סמל: כן. גורלם העצוב של האנשים האלה. אין מה לעשות. אנחנו יודעים מתי כל זה מתרחש: תקופת שיא הנאציזם ושיא הפשיזם באיטליה. לכן ברחתי לי לאוסטרליה בעקבות הבן שלי הגדול, ושם כתבתי את "חתונה אוסטרלית". למשך שנתיים הנחתי בצד את הספר וגיבוריו. עד שיום אחד חלמתי בלילה שהגיבור שלי גוהר עלי ומטלטל אותי בכתף ואומר: "כמה זמן את חושבת שאני יכול להישאר שם במסתור? תשחררי אותי!!!" חזרתי לכתוב אותו, כדי להוציא אותו לחופשי.

שמעון פרנס: ואת נאוה בת לניצולי שואה, הוריך מימי ויצחק ארצי, אחיך הבכור הוא שלמה ארצי, ובחלק גדול מהיצירות שלך עוסקת בגיבורים ילידי הארץ שמתמודדים עם הזהות הישראלית שלהם ועם צלקות העבר, בעיקר השואה. לעסוק בנושא הדור השני של השואה. עד כמה באמת הוריך דיברו אודות השואה? עד כמה פתחו את הפצעים? כי את יודעת, יש כאלה שמסתגרים, ויש כאלה שפתחו החוצה הכל.

נאוה סמל: הורי היו מהמסתגרים. הכתיבה היא מה שהוליך אותי לגילוי שיש בתוכי פצעים מהעבר. אני מזמן לא כותבת על הדור השני עצמו, אלא על שאלת הזיכרון, כי הזיכרון הוא בעיני דבר חי. והזיכרון, גם כשהוא לא מדובר מילולית, הוא עובר בתוך משפחה, ומעביר את הכאב.

# מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House  
96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv  
(formerly Derech Petach Tikva)  
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166  
www.ifat.com

בית יפעת  
דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב  
(לשעבר דרך פ"ת)  
טל 03-5635050, פקס 03-5617166  
www.ifat.com

שמעון פרנס: הוריך לא דיברו אודות השואה בבית, כדי להגן עליכם מפני הזיכרונות, מפני הסיפורים?

נאוה סמל: אין ספק שהייתה פה הגנה הדדית. שורדי השואה - כך אני מעדיפה לקרוא להם היום - זו הייתה בחירה אינטואיטיבית שלהם לא לדבר. קודם כל, כדי לגדל ילדים בריאים, חפים מצלקות, אבל גם כדי לגונן על עצמם. אילו הם היו נגרפים לזיכרונות המבעיתים האלה, ברמה היום-יומית, איך הם היו יכולים לתפקד? בדיעבד, זאת אחת הבחירות הנאצלות שהם עשו ואני מצדיעה להם. אני מעדיפה לקרוא להם היום "שורדי שואה" ולא "ניצולים", כי במילה "ניצול" יש רמז לאיזה נס, הצלה כמעט על-טבעית, ואילו מ"שורדים" משתמעת מלאכה סיוזיפית יום-יומית. הם שרדו יום יום ושעה שעה, ואנחנו צריכים להצדיע להם, כל זמן שהם עדיין בקירבנו.

שמעון פרנס: ובכל זאת זה חילחל, כי הנה את בגיל מאוחר, כן חזרת לעסוק בזה.

נאוה סמל: התחלתי בספר "כובע זכוכית". הספר הפתיע אותי. בכלל, הספרים תמיד מפתיעים אותי, כי הם מגלים לי משהו שלא ידעתי על עצמי. הם פועלים כמין תת-מודע שמתרחש על הנניר, ואז אני מסתכלת על הדברים שנכתבו ואומרת לעצמי: "וואו, לא ידעתי את זה בכלל." עד "כובע זכוכית" לא הגדרתי את עצמי כבתם של שורדים. השואה לא הייתה בתודעה שלי. והספר, שהוא מאד ישן - מ-85 - המאה הקודמת, שמעון - אכן כל גיבוריו היו בנים ובנות של שורדי שואה. כדי להתבגר הם היו צריכים לפתוח את הקופסה השחורה בבית ולהתחיל לנהל דיאלוג אמיתי וכואב עם ההורים. אבל אני חושבת שהתרחקתי הרבה מהביוגרפיה האישית שלי. הרי אני אינני איטלקיה ולא גדלתי באיטליה, והנה אני כותבת על שנת 1943. לא חייתי אז, ואני הולכת אחורה כדי לבדוק גם סיפורים שלא סופרו, לא רק את אלה שלי.

שמעון פרנס: זה יהיה נכון לומר שאת חיה בבית שכל הווייתו אמנות? בעלך נעם סמל הוא מנכ"ל תיאטרון הקאמרי, ומחזות ותיאטרון וספרות גם הם חלק מהזוגיות היום-יומית, או שהעבודה לא נכנסת הביתה?

נאוה סמל: קודם כל גם אני עובדת בתיאטרון, כי אני כותבת גם מחזות. בשנים האחרונות כתבתי ליבריות לאופרה, ועכשיו אני עומדת לעשות מחזה מוסיקלי חדש, הפקה משותפת לבית ליסין והמדיטק חולון. ולא תאמין מי המוסיקאי.

שמעון פרנס: מי?

נאוה סמל: מי שביקשתי ממנו לכתוב את המוסיקה הוא בן ארצי, האחייני שלי. אז הנה לך שיתוף פעולה. פעם ראשונה.

שמעון פרנס: הכל נשאר במשפחה.

# מידע רדיו וטלוויזיה

**IFAT House**  
96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv  
(formerly Derech Petach Tikva)  
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166  
[www.ifat.com](http://www.ifat.com)

**בית יפעת**  
דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב  
(לשעבר דרך פ"ת)  
טל 03-5635050, פקס 03-5617166  
[www.ifat.com](http://www.ifat.com)

נאוה סמל: לא הכל נשאר, אבל...

שמעון פרנס: חלק גדול.

נאוה סמל: יש חיבור עמוק בינינו במחזה הזה שנקרא "ילדת הפעמון". נתחיל חזרות במרץ, הייתי משוכנעת מראש שבן יכתוב מוסיקה יפהפיה. הוא מחובר לנפש שלי שבתוך המחזה הזה. ואכן כך היה, כי המוסיקה כבר הולחנה היא פשוט נפלאה. בוא נגיד ככה, ארוחות הערב שלנו הקבועות ביום שישי, הן מאד תוססות וסוערות.

שמעון פרנס: מיד נדבר אודותם.

נאוה סמל: אצלנו לא רבים על ירושה, לא רבים את מי אבא ואמא אהבו יותר – אלה לדעתי, הנושאים הקבועים למריבות. אצלנו רבים איזו צורת אמנות תשרוד בעתיד. רבים ממש בלהט, די צהוב, אפילו בצעקות. "התיאטרון יצליח? לא מה פתאום! רק רוק'נרול. לתיאטרון באים רק אנשים מבוגרים. הצעירים באים רק לקיסריה". ככה רבים אצלנו. יש במשפחה עוד שני שחקנים, ויש אוצרת אמנות, וישנה האחיינית שלי שירי ארצי תסריטאית מחוננת. תאמין לי שבין שלל היוצרים היצרים פה לא מעטים.

שמעון פרנס: אני בטוח.

וכשאת מסיימת למשל, לכתוב ספר, אפילו תוך כדי עצם כתיבתו, למי את נותנת את הטיטוט לקרוא? עם מי את מתייעצת? על מי את הכי סומכת?

נאוה סמל: את האמת?

שמעון פרנס: רק את האמת.

נאוה סמל: אף אחד. אף אחד לא קורא.

שמעון פרנס: למה?

נאוה סמל: כי אני בבועה שלי. נותנת אך ורק במקרה הזה לעורכים שלי, במקרה הזה לנועה מנהיים הנפלאה מהוצאת כנרת ולרונית וייס ברקוביץ', שתיהן חיכו לי במשך השנתיים שהפסקתי, כשנסעתי לאוסטרליה. הן ידעו שסוף הספר חייב להיכתב והאמינו בו. נעם שלי קרא את הספר - הוא הקורא הראשון כשהספר יוצא מהדפוס - ואגיד לך את האמת, במשך שישי-שבת שלם הוא ממש נרתע ממני. יש בספר דמות של נאצי, לכאורה גבר סימפטי, אבל רקוב מבחינה מוסרית. נעם אמר לי: "איך יכולת לכתוב את האיש המתועב הזה? אני לא מאמין! את חיה ככה לידי, וכאלה טקסטים יוצאים ממך."

# מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House  
96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv  
(formerly Derech Petach Tikva)  
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166  
www.ifat.com

בית יפעת  
דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב  
(לשעבר דרך פ"ת)  
טל 03-5635050, פקס 03-5617166  
www.ifat.com

שמעון פרנס: אוהו...

נאוה סמל: הוא אמר "תתרחקי ממני". שישי-שבת שלם היינו על סף גירושין, פחות או יותר. אני אוהבת את הקונכיה שלי. זה יקום מקביל. אני חיה בתוכי את עולם הספר, לצד החיים האמיתיים. לא שזה לא דולף. בני הבית יודעים מה אני כותבת, אבל לקרוא ממש הם קוראים רק כשהספר יוצא.

שמעון פרנס: שבעה-עשר ספרים כתבת עד היום, שלושה ילדים לגדל. כתיבה, את יודעת, זקוקים לשקט, לזמן פנוי ומשטר של עבודה. שלושה ילדים זה עול ואחריות, ובכל זאת, איך הסתדרת עם הזמן?

נאוה סמל: אני אגיד לך את האמת, בשבילי, דווקא החיים הרגילים - הטריטוריה הכי פשוטה ובסיסית - זה הפיגום שמחזיק אותי. היקום הפנימי מלא ודחוס בדברים קשים וצלקות. הוא מדמם. הדמויות שלי בוכות וצורחות ואני לפעמים בוכה וצורחת יחד איתם, אבל החיים הרגילים זו המשענת שלי, החמצן שלי. העובדה שהייתי צריכה אתמול בערב להביא את הבן שלי מהבסיס, שמחר תגיע הבת שלי הקצינה הביתה, ואני אכבס כל השבת מדים ואתלה. הבן שלי הגדול נמצא עכשיו במקסיקו, הוא מוסיקאי אתני. החיים הרגילים - להכין אוכל, לטגן שניצל, הזוטות.

יש סופרים שאם תשאל אותם מה הם עושים בבוקר כשהם קמים, הם יגידו לך שהם משמיעים פוגה של באך, מעמעמים את האור ונכנסים לאווירת היצירה. אצלי, אני מיד מפעילה מכונת כביסה. מיד מתחילים החיים הרגילים. זה מה שמתחזק אותי.

שמעון פרנס: אז בואי נדבר קצת על ימי שישי שלך. עד כמה הוא אחר ושונה?

נאוה סמל: קודם כל, אמא של שלמה ושלי - זה עתה חגגנו לה יום הולדת תשעים - תיבדל לחיים ארוכים...

שמעון פרנס: הרבה בריאות.

נאוה סמל: היא הדמות הדומיננטית ביום שישי. אני מביאה את אמא אלי, מבשלת את האוכל שהיא אוהבת ומזמינה את כל המשפחה לפה. כל שבוע בהרכב כזה או אחר, אנחנו מתכנסים, בעיקר סביבה.

שמעון פרנס: את זו שמבשלת?

נאוה סמל: לפעמים מבקשת גם עזרה מהבנות במשפחה, אבל אני מבשלת בשמחה. עושים אצלנו קידוש. אם הארוחה היא בבית שלנו אז נעם עושה קידוש, ואני מחלקת לכולם כיפות בוכריות שקנתי בשוק ביפו - כיפות רקומות כאלה. אנחנו ממש ססגוניים. אם הארוחה היא בביתו של שלמה, אז שלמה עושה את הקידוש. ואנחנו נזכרים באבא שלי שהקפיד לעשות

# מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House  
96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv  
(formerly Derech Petach Tikva)  
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166  
www.ifat.com

בית יפעת  
דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב  
(לשעבר דרך פ"ת)  
טל 03-5635050, פקס 03-5617166  
www.ifat.com

קידוש כל יום שישי. יש משהו מאוד חגיגי בשישי-שבת, במיוחד בשנים האחרונות כשיש לי שני חיילים שמגיעים לחופשה הביתה. הבן שלי נכנס הבוקר לקבע, והוא מגיע הבית כל שבועיים. הבת היא קצינה, גם כן בקבע, ומגיעה כל שבוע. אז בשישי-שבת כשהם מגיעים, והמדים כבר מתכבסים, זה שישי שבת מאוד מאוד מיוחד.

לפני שנים פרסמתי שיר בספר השבת שהוציא מרכז החגים הקיבוצי בבית השיטה, "שבת של חיילים". הסברתי לריבוננו של עולם שאצלי השבת נספרת לא בדיוק לפי ספר בראשית, אלא על פי החופשות שמקבל חייל. רבעוש או חמשוש או שישיש, או סופ"ש - הם סדר הבריאה של הורה לחיילים. את השיר כתבתי כשהבן הגדול שלי היה חייל, ועכשיו חזר אותו דגם של שבת.

שמעון פרנס: לא מעט אמהות יסכימו אתך. אין ספק. ציפור קטנה בלב נאווה סמל, בחרי שיר שהולך איתך, עם אהבה, עם זיכרון מיוחד.

נאווה סמל: בחרתי את "וידוי" של אלכסנדר פן, מבצעת באופן באמת מושלם יהודית רביץ.

שמעון פרנס: ומדוע?

נאווה סמל: מפני שיש שם שורה שאני נושאת איתי "היה רע לתפארת, אל יהא זה אחרת". זוג אוהב שמערכת היחסים שלהם מלאה בצלקות, והם נושאים פצעי עבר, אבל הם אומרים "אם יהיה זה שנית, אל יהיה זה אחרת".

אסור להתחרט אחורה. אפשר לעשות תיקונים רק קדימה. השיר הזה מלווה אותי כל חיי, ויהודית רביץ היא אחת הזמרות האהובות עלי ביותר בישראל.

שמעון פרנס: נאווה סמל נעמת לי. הנה להנאתך, יהודית רביץ עם "וידוי". שבת שלום.

נאווה סמל: שבת שלום גם לך, שמעון. נעמת לי מאוד.

שמעון פרנס: תודה רבה.